

DREPT LA REPLICĂ

privind prezentarea publică a controversei referitoare la sistemul antigrindină

Către: Redacția publicației Libertatea, care a publicat articolul privind sistemul antigrindină disponibil la următorul link: <https://www.libertatea.ro/stiri/criza-rachete-antigrindina-romania-solutia-secolul-trecut-imparte-agricultori-judecatori-5669058>

Din partea: fermierilor și membrilor Asociației Producătorilor Agricoli de Cereale și Plante Tehnice Prahova

Obiect: solicitare de publicare a unui drept la replică, în spiritul informării echilibrate și complete a opiniei publice

Articolul publicat sub titlul „Criza rachetelor antigrindină. O soluție eficientă din secolul trecut...” prezintă într-o manieră dezechilibrată și profund necritică poziția oficială a sistemului antigrindină din România, ignorând tocmai problema fundamentală ridicată de fermierii din Prahova de ani de zile: după aproape două decenii de funcționare, sistemul nu a produs dovezi științifice solide, independente și obținute prin metodologie clasică de cercetare atmosferică, care să îi demonstreze eficiența reală în condiții de teren.

Fermierii din Prahova nu au cerut niciodată ca cineva să le accepte „pe încredere” observațiile. Ei au cerut exact contrariul: studii independente, măsurători reale, monitorizare transparentă și evaluare academică serioasă. Chiar într-o minută a întâlnirii dintre reprezentanții fermierilor din Prahova și autoritățile antigrindină, de la Prefectura Prahova, din iunie 2024 se consemnează explicit atât lipsa unui sistem de monitorizare adecvat, cât și cererea fermierilor ca eventualele extinderi sau justificări ale sistemului să fie evaluate independent de experți din mediul academic. În aceeași minută apare și o recunoaștere esențială: datele privind regimul pluviometric specific zonelor protejate „nu vor putea fi puse la dispoziție”, pentru că stațiile meteorologice din județul Prahova nu se află în aceste zone. Cu alte cuvinte, exact acolo unde sistemul pretinde că produce efecte, nu există rețeaua minimă de observație care să permită demonstrarea lor.

Articolul induce ideea că judecătorii ar fi tranșat și adevărul științific, nu doar o chestiune de legalitate administrativă. Este fals ca o hotărâre judecătorească, bazată pe documentele puse la dispoziție de instituțiile sistemului, să poată ține loc de validare științifică. O instanță nu face cercetare de microfizică a norilor. Nu zboară în nori, nu măsoară concentrații de nuclei glaciogeni, nu compară celule convective randomizate, nu efectuează experimente controlate, nu separă riguros semnalul intervenției de variabilitatea naturală a atmosferei. Instanța judecă pe baza probelor administrative depuse la dosar. Iar dacă acele probe provin tocmai dintr-un sistem care, după 20 de ani, se prezintă încă drept aflat în faza de „cercetare și omologare”, atunci problema nu dispăre, ci devine și mai gravă.

De altfel, chiar din documentele folosite de fermieri în demersurile lor rezultă că, în 2024, reprezentanți ai sistemului au admis lipsa unui studiu de impact privind efectele intervențiilor asupra regimului precipitațiilor și au invocat inclusiv posibilitatea unor erori în procedurile de tragere, legate de unghi, moment și durată. Acestea nu sunt acuzații inventate de agricultori, ci probleme recunoscute în chiar documentele rezultate din dialogul cu autoritățile.

Mai mult, articolul repetă ca pe un adevăr demonstrat teza eficienței sistemului, deși chiar materialele disponibile public și documentele interne invocate în dezbateri arată altceva: România nu a prezentat o cercetare proprie robustă, bazată pe măsurători directe din teren și pe metodologiile clasice ale fizicii atmosferei, care să demonstreze fără echivoc eficiența operațională a rachetelor anti-grindină. În locul unor experimente controlate, al unor comparații statistice solide și al unor observații microfizice in situ, spațiul public a fost inundat ani la rând de monografii descriptive, compilații bibliografice, simulări, rapoarte administrative și afirmații care se sprijină pe alte afirmații. Aceasta nu este validare științifică, ci circularitate instituțională.

Articolul omite și un alt fapt esențial: raportul de monitorizare pentru sezonul 2021, invocat frecvent pentru a legitima sistemul, este un document care definește teoretic zonele de intervenție și zonele de protecție pe baza razelor și unghiurilor de tragere, nu pe baza unei demonstrații empirice că întreg arealul astfel desenat pe hartă este protejat efectiv. Raportul însuși arată că aceste zone sunt determinate teoretic prin parametri geometrici și logistici. Din această construcție derivă apoi și raportările triumfaliste privind milioane de hectare „protejate”, în timp ce în alte documente ale fermierilor, bazate pe același raport de monitorizare, suprafața protejată efectiv este mult mai mică decât suprafața clamată public, ceea ce ridică o problemă serioasă de cost-beneficiu și de prezentare onestă a eficienței sistemului.

Adevărata întrebare nu este dacă sistemul are bază legală formală sau dacă există țări care folosesc tehnologii similare. Adevărata întrebare este alta: unde sunt dovezile românești, produse în România, prin cercetare reală, că acest sistem funcționează în condițiile specifice ale atmosferei noastre, fără efecte adverse asupra distribuției precipitațiilor și fără costuri disproporționate? Până astăzi, fermierilor li s-a răspuns mai ales prin apel la autoritate, prin generalizări și prin reluarea unor formule standard despre „studii internaționale” și „experiență practică”, nu prin prezentarea unei baze de date deschise, a unor experimente reproduse și a unor evaluări independente.

Mai grav, în documentele depuse de fermieri apare explicit întrebarea privind stadiul real al sistemului, iar răspunsul invocat este că acesta se află încă în faza de „cercetare și omologare”, deși extinderea a ajuns de la o unitate pilot la o rețea națională de zeci de puncte de lansare. Dacă după aproape 20 de ani sistemul este încă „în cercetare”, atunci propaganda eficienței certe este cel puțin prematură.

Fermierii din Prahova nu resping știința. Dimpotrivă, cer tocmai aplicarea ei. Ei nu susțin că au deja toate răspunsurile. Ei susțin că statul român și operatorii sistemului nu le au nici ei, în ciuda sumelor uriașe cheltuite și a certitudinii cu care sistemul se autoprezintă drept eficient. Minuta întâlnirii din 13.06.2024 arată limpede că participanții au convenit asupra necesității unor evaluări independente și a îmbunătățirii monitorizării și evaluării impactului sistemului. Așadar, chiar cadrul oficial al discuției confirmă că problema nu este închisă științific.

În acest context, a prezenta fermierii drept oameni care se luptă cu „o soluție eficientă” doar pentru că „au observat ei” ceva pe cer este o caricatură nedemnă de o dezbateri serioasă. Fermierii au ridicat o obiecție de fond: nu există demonstrație științifică suficientă că sistemul funcționează așa cum pretinde instituțional. Mai mult, există chiar documente invocate în dezbateri care vorbesc despre disiparea norului, sărăcirea lui în apă și imposibilitatea probabilă a folosirii ulterioare pentru stimularea precipitațiilor, aspecte care obligă la prudență și la cercetare reală, nu la sloganuri.

Până la apariția unor dovezi autentice — măsurători directe în teren, proiecte experimentale robuste, monitorizare pluviometrică relevantă în zonele vizate, evaluări inter pares și analiză cost-beneficiu transparentă — orice pretenție de eficiență certă rămâne o afirmație administrativă, nu o concluzie științifică.

Fermierii din Prahova cer un lucru simplu și legitim: nu propagandă, ci dovadă.

Cu considerație,

ADRIAN MOCANU

pentru fermierii și membrii Asociației Producătorilor Agricoli de Cereale și Plante Tehnice Prahova